

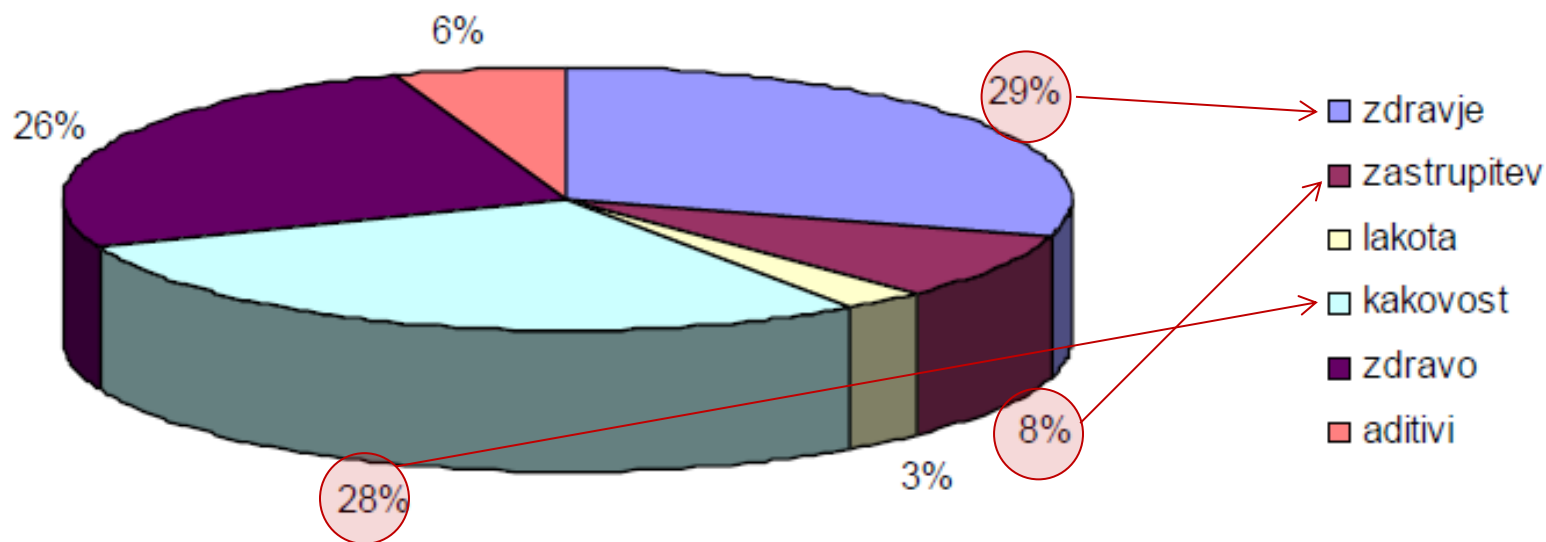
Varnost živil z vidika potrošnika

Tanja Pajk Žontar

**Zveza potrošnikov Slovenije
Biotehniška fakulteta**

Svetovni dan zdravja 2015
Nacionalni posvet o varnosti živil
7. april

2. Na kaj pomislite ob besedi »varna hrana«?

Največkrat so udeleženci odgovorili, da jim beseda varna hrana pomeni sinonim za zdravje (29%), kakovost (28%) oz. zdravo (26%).

MZ in ZPS, 2007

Kako se potrošniki izognejo “nevarnim” živilom?

“Trudim se uživati manj mastne izdelke.”

“Trudim se nakupovati izdelke brez pesticidov, hormonov, ...”

“Trudim se nakupovati izdelke, ki niso kontaminirani z mikroorganizmi.”

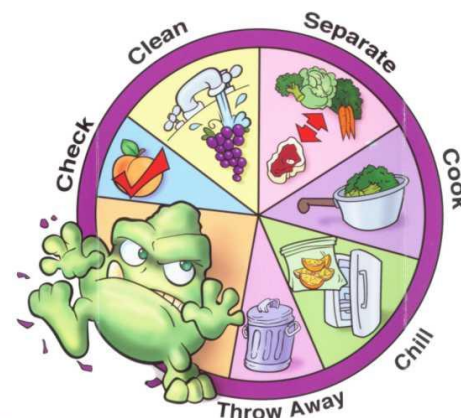
“Trudim se uživati živila, ki ne vsebujejo kovin,”

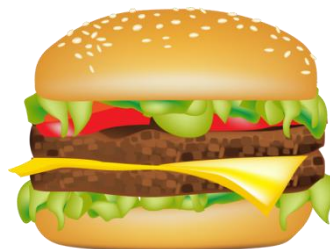
“Trudim se uživati ekološka živila.”

„Ne uživam sladke hrane.“

„Izogibam se vseh E-jev.“

“Moje znanje o varnosti hrane je dobro.”

UREDBA (ES) št. 178/2002 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 28. januarja 2002

o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane

SPLOŠNE ZAHTEVE ŽIVILSKE ZAKONODAJE

Člen 14

Zahteve glede varnosti živil

1. Živila, ki niso varna, se ne smejo dajati v promet.
2. Šteje se, da živilo ni varno, če se smatra, da je:
 - (a) škodljivo za zdravje;
 - (b) neustrezno za prehrano ljudi.
3. Pri odločanju, ali je neko živilo varno ali ni, se upoštevajo:
 - (a) običajni pogoji uporabe živila s strani potrošnika in pri vsaki fazi pridelave, predelave in distribucije; ter
 - (b) informacije, ki jih je potrošnik prejel, vključno z navedbami na oznaki, ali druge informacije, ki so običajno na voljo potrošniku o preprečevanju posebnih neželenih vplivov nekega živila ali skupine živil na zdravje.
4. Pri odločanju, ali je živilo škodljivo za zdravje, se upoštevajo:
 - (a) verjetni takojšnji in/ali kratkoročni in/ali dolgoročni učinki živila na zdravje osebe, ki živilo uživa, pa tudi na poznejše rodove;
 - (b) verjetni kumulativni toksični učinki;
 - (c) posebna zdravstvena preobčutljivost posebnih skupin potrošnikov, kadar je živilo namenjeno tej skupini.

- največji koncerni: otroci so najpomembnejša ciljna publika
- cilj: doseči otroke tam, kjer njihovih staršev ni zraven (šole, vrtci, splet, ...)

Razmišljanja potrošnikov

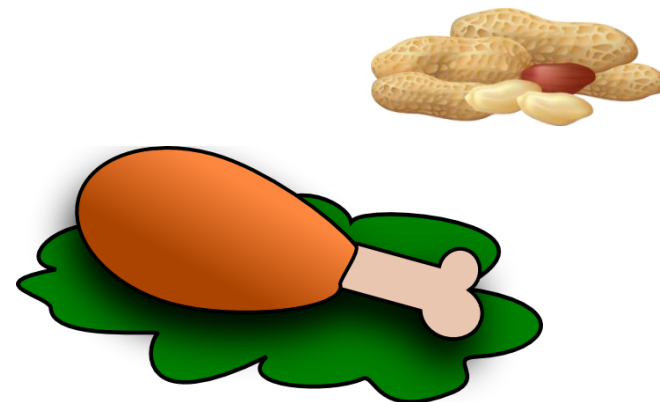
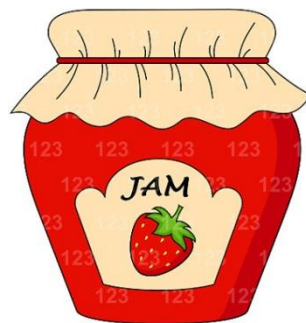
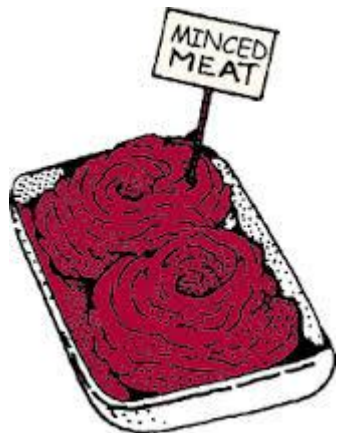
- “*Vsa živila so varna.*”
- “*Vsa živila na naših policah so pregledana.*”
- Afere (melamin, dioksin, konjsko meso, halal, ...) zaupanje potrošnikov ↓
- “*Vsa hrana je nevarna.*”
 - ↓
 - vpliv na nakup – sprememba (kratkoročna/dolgoročna) nakupovalnih navad

ODGOVORNOST POTROŠNIKOV

Ali se potrošnik zaveda svoje odgovornosti pri zagotavljanju varne hrane: pravilno odtajevanje, navzkrižne kontaminacije, higiena v kuhinji, temp. hladilnika, t in T kuhanja, ...?

„Po zdravi pameti“

Znanje potrošnikov, njihovo ravnanje.

ZPS ZVEZA
POTROŠNIKOV
SLOVENIJE

CLEAN

SEPARATE

COOK

CHILL

- Od potrošnikov pričakujemo znanje.
- Kje se potrošnik nauči, kako varno ravnati z živili?
- Formalno izobraževanje – varnost živil (sistematično – srednje šole)?
- izobraževanje: večkrat, ločeno za posamezno starostno skupino (vseživljenjsko izobraževanje)

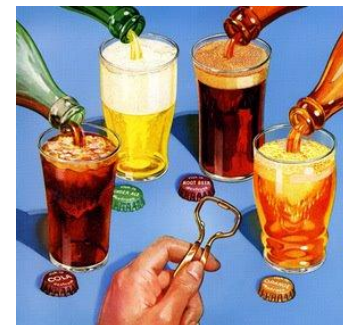
- Strokovnjaki – znanje

- Možnost pridobiti neodvisne informacije glede varnosti živil? (sorodniki, prijatelji, splet, “nutricionisti”, “osebni trenerji”, ...) – strokovnost, nasprotujoče informacije

▪ e-sporočila - povezana z varnostjo živil, vse pogostejša

1. pektin je »sumljiv dodatek, katerega vpliv na zdravje se še raziskuje«

2. špageti

3. mleko: če je rok uporabnosti pretečen, se ponovno embalira, lahko tudi 5x

- označba – informira, izobražuje
- „Kako hranimo izdelek po odprtju?“

FACT FILE

 World Health Organization

10 FACTS ON FOOD SAFETY

Previous

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Consumers must be well informed on food safety practices.

People should make informed and wise food choices and adopt adequate behaviors. They should know common food hazards and how to handle food safely, using the information provided in food labelling.

Vloga potrošniških organizacij pri zagotavljanju varnosti živil

ZPS ZVEZA
POTROŠNIKOV
SLOVENIJE

Odgovornost

- potrošniške organizacije: informirajo, izobražujejo, svetujejo
- potrošniške organizacije **niso nadzorni organ** (odpoklic)
- opozarjajo na morebitna tveganja v okviru primerjalnega potrošniškega testiranja živila / stanje na trgu
- iskanje novih potencialnih tveganj (večje organizacije)

- varnost (nekaj primerov):
 - ribe in morski sadeži (kovine, histamin)
 - delikatesna živila (*E.coli*, *Salmonella*, ...)
 - sir (plesni, kvasovke)
 - mleko iz mlekomatov (*E.coli*, *Salmonella*, ...)
 - čips, pomfrit, ... (akrilamid)
 - krekerji, margarine, ... (trans maščobne kisline)

- Vsa živila bi morala biti varna - **v ožjem in širšem pomenu.**
- Zagotavljanje varnosti živil postaja vse večja težava.
- Ustrezno informiran potrošnik (varnost) - zadovoljen potrošnik.
- Izobraževanje - porazdelitev odgovornosti.
- CILJ: varovanje zdravja potrošnikov.

Hvala za vašo pozornost.